

מרכז פמיניסטי חיפה
المركز النسوي حيفا

זכויות נשים נסחרות ונשים מהגרות

ינואר 2012

כתיבה ועריכה משפטית: עו"ד גילה ברדילי, עו"ד רעות מיכאלי
עיבוד וכתיבה: ריטה חייקין - מנהלת פרוייקט המאבק בזנות ובסחר בנשים
עיבוד: עו"ס מומחה עדה פליאל טרוסמן

עלון המידע הופק בסיוע הנדיב של:

שגרירות ארה"ב קרן נשות בוסטון קרן נשות פדרציית מיאמי

לחוג "אשה לאשה" הוקמה בשנת 1983 והיא אחיבה דרכה של קהוצג הנשים הפמיניסטיות אחיפה שהנהיגו את המאבק לזכויות הנשים בשנת השבעים. אנו קהילת נשים הפועלת מתוך רצון לקיים הבנה ושגשוג בין הנשים הישראליות, אלא ההדד דג, לאומי, עדה, העדפה מינית ומעמד כאכאוי.
"אשה לאשה" היא המרכז הפמיניסטי הוותיק ביותר הישראלי ואחד הקולות החשובים המאבק למען זכויות נשים בארץ.

רבות מן הנשים הפונות לקבלת עזרה בפרוייקט המאבק בזנות ובסחר בנשים, בעמותת אשה לאשה נמצאות בישראל ללא כל מעמד חוקי. חלקן הגדול הן אמהות לילדים הזקוקות לסיוע ולליווי. מדובר בנשים החיות בפחד מתמיד מפני גירוש מישראל ולכן נרתעות מיצירת קשר עם הרשויות ועם המימסד ובכך נפגעות זכויותיהן שבעתיים.

הקולות השונים של הנשים, להן הקשבנו במשך שנות פעילות הפרוייקט, הנחו אותנו בבניית דרכי הסיוע כמענה לצרכים הייחודיים של נשים אלו.

שני נושאים מרכזיים עלו:

ראשית, למדנו כי הרגישות הרב תרבותית הינה בעלת חשיבות רבה ומרכזית בתהליכי מתן תמיכה ועזרה. חשיבותה של הבנת תרבות המוצא כמו גם מתן מקום לתרבות זו, הינה חיונית על מנת לאפשר מתן טיפול ועזרה יעילים שימצאו בהלימה עם הצרכים המועלים על ידי הנשים.

שנית, למדנו כי רובן המכריע של הנשים לא זכו לתמיכה ולעזרה ממשית בזמן הקריטי של תקופת השהייה הראשונית שלהן בישראל. כך לדוגמא, הנשים שנסחרו בעבר למדינת ישראל היו נסתרות ומוחבאות מעיני הציבור והמימסד גם יחד. לכן במשך זמן רב לא ניתן היה לדעת על קיומן ולהגיע אליהן בזמן על מנת לסייע להן. סוגיה זו של אי קבלת סיוע בזמן אמת עלתה גם מנשים מהגרות בעלות מעמד חוקי בישראל אשר העלו שאלות דומות: מדוע לא ידעו אודות נהלים של משרד הפנים? מדוע לא ידעו אודות קיומו

של משרד הרווחה במדינה, ולא ידעו על קיומו של שירות המטפל בעניינך? כמו כן ציינו מרבית הנשים כי במשך שנות שהייתן בישראל לא קיבלו הסבר או מידע אודות זכויותיהן ואודות מערכת הרווחה בישראל.

בשני נושאים אלו: רגישות רב תרבותית ואי קבלת עזרה ותמיכה בזמן אמת, זיהינו בעיות ספציפיות שחזרו ועלו בדבריהן של הנשים המטופלות. בעיות אלה כוללות מגוון רחב של תחומים בהם: חוסר מודעות אצל פקידי משרד הפנים ורשויות נוספות לזכויות הנשים, (ובכלל זאת חוסר ידע ו/או התעלמות מנוהלים, ומחקיקה ומפסיקה שמשנה הלכה), כולל חוסר מודעות של הנשים עצמן לזכויותיהן. אי מתן אמון בממסד וחוסר הבנה תרבותית מצד נציגות הממסד. ערכים חברתיים שונים, תפיסת עולם שונה וראייה אחרת של מושגים כמו עצמאות אישית, האשמה עצמית. זיהינו כי לנשים הנסחרות היה גם מבחינה תרבותית סדר עדיפויות שונה.

מאפייני הנשים הפונות אקבאל סיוע

זיהינו חמש קטיגוריות מרכזיות של נשים הזקוקות לעזרתנו ואשר יש להקנות להן זכויות ולהיעזר בנהלים קיימים:

הקבוצה הראשונה הינה של נשים זרות קורבנות סחר. נשים אלה נסחרו למטרות זנות בישראל, הצליחו להימלט מסוחריהן ונשארו בישראל מסיבות שונות כמו: מסירת עדות בגין סחר בהן, שיקום במקלט לקורבנות הסחר, לידת ילדים מאזרח ישראלי, כניסה למערכת יחסים חדשה ועוד.

הקבוצה השנייה הינה של נשים מוכות מהגרות, אשר חוו אלימות במשפחה. מדובר בנשים אשר נקלעו למערכת יחסים אלימה עם אזרח ישראלי, כבנות זוג ידועות בציבור או במסגרת נישואין. הליך

הסדרת המעמד בישראל נותן בידי בן הזוג הישראלי כוח נוסף על הכוח הקיים ממילא לגבר אלים. כאשר מדובר בבת זוג מהגרת קיימים בידי בן הזוג הישראלי לא רק הכוח הפיסי והכוח המילולי כנגד האישה, אלא הוא מקבל לידיו גם את השליטה במעמדה האזרחי. זאת משום שהליך הסדרת המעמד מחייב שיתוף פעולה מלא של בן הזוג ואת נוכחותו הפיזית בפני הרשויות. העובדה כי בת הזוג תלויה בו להסדרת מעמדה מאפשרת לבן הזוג להיות אלים כלפיה ולהתעלל בה כשהוא מפעיל כלפיה איום מרכזי לאורך כל הדרך כי לא יסדיר את האשרה עבורה. כלומר- הנוהלים והחוק משמרים מצב של אי סימטריה חמורה עוד יותר בתוך אי השיוויון הכללי שבין בני הזוג. וליתר דיוק- מצב בו תלות האישה בבן הזוג הנה תלות מוחלטת.

הקבוצה השלישית של נשים שיש להקנות להן זכויות כשל מהגרות הן נשים שהגיעו לישראל באשרת בו כמהגרות עבודה לפי חוק וזאת לתקופה של חמש שנים ושלושה חודשים, ולאחר תום האשרה נשארו בארץ באופן לא חוקי כבנות זוג של אזרחי ישראל. קבוצה זו של נשים גם היא חיה בחשש מהמימסד ולא מודעת לזכויותיה. למעשה, כבת זוג של אזרחי ישראל זכאית בת הזוג הזרה להגיש בקשה במשרד הפנים להסדרת מעמד יחד עם בן הזוג, בסטטוס של ידועים בציבור, אלא שבדרך כלל הן לא מודעות לזכותן זו.

הקבוצה הרביעית של נשים שיש להקנות להן זכויות כשל מהגרות היא קבוצת האמהות הזרות אשר כתוצאה מקשר עם אזרחי ישראל נולד להן ילד שהוא אזרח בישראל. היחסים של האישה עם בן הזוג הישראלי הסתיימו והאשה נשארה לבדה עם ילדיה שנולדו מבן הזוג הישראלי. לפי חוקי מדינת ישראל, אם לילדים בעלי אזרחות ישראלית אינה זכאית לקבלת אזרחות ישראלית, ועליה להגיש

בקשה לוועדה הבין משרדית למתן מעמד מטעמים הומניטאריים ולנמק את בקשתה לקבלת מעמד בישראל.
קבוצה חמישית של נשים מהגרות שיש להקנות להן מעמד היא אלמנות של בני זוג ישראלים. נשים שהתאלמנו מכן הזוג הישראלי שלהן תוך כדי ההליך המדורג ולא הספיקו להשלים אותו. גם במקרים אלה על הנשים לפנות לוועדה הבין-משרדית לעניינים הומניטאריים ולבקש להסדיר את מעמדן בישראל, בכפוף לתנאי סף הקבועים בנוהל.

רקע הסיסי אודות החוק הישראלי בהקשר להגירה ונשים מהגרות

ישראל אינה מדינת הגירה לכן מי שלא נולדו לאזרחים ישראלים (הזכאים לאזרחות מלידה) יוכלו לרכוש בה אזרחות בשתי נסיבות בלבד: מכוח חוק השבות (היינו- מי שהוא יהודי, בן ליהודי, נכד ליהודי ובני זוגם) או מכוח נישואין לאזרח ישראלי, מכוח חוק האזרחות. הליך ההתאזרחות (מכוח נישואין) מעניק מעמד זמני במסגרת הליכי בחינת כנות הקשר ומרכז החיים של בני הזוג, עד לקבלת האזרחות.

כל סיטואציה אחרת שאינה נימנית על שתי אלו (כלומר אישה שאינה זכאית שבות או אינה אשתו של אזרח ישראלי), אינה מאפשרת רכישת מעמד כלשהו, אלא לאחר הליכים ממושכים וקשים, וגם אז המעמד המירבי שניתן להגיע אליו לא יהיה אזרחות.

- **אזרחות -** מעמד המקנה את כלל הזכויות והחובות, ניתן ליהודים, לבני זוג או משפחה של יהודים בהתאם לחוק השבות, לבני זוג של ישראלים בהתאם לחוק האזרחות.
- **תושבות קבע -** מעמד קבוע בישראל המאפשר למחזיק בו ליהנות מאותן הזכויות הסוציאליות הניתנות לאזרחים ישראלים, לרבות הזכות לבחור ולהיבחר לרשויות המקומיות. תושבי קבע אינם יכולים להשתתף בבחירות לכנסת וכן אינם יכולים לקבל דרכון ישראלי. הם רשאים לצאת ולהכנס לישראל באופן חופשי, אך עליהם לקבל לשם כך רשיון מיוחד מראש (אשרה הנקראת אינטר ויזה ומסופקת מראש לתקופה בה מסמכי הנסיעה שברשותם בתוקף). חוק הכניסה לישראל מאפשר לשר הפנים לשלול מאדם את תושבות הקבע שלו אם העתיק את מרכז חייו מישראל לתקופה של 7 שנים.
- **אשרת תושב ארעי, א5 -** מעמד זה מקנה למחזיק בו רשיון עבודה, ולאחר 186 ימים מקבלתו מקנה גם זכויות סוציאליות מלאות. מדובר במעמד זמני המתחדש בדרך כלל מדי שנה. הענקת המעמד נתונה לשיקול דעת הרשויות. מקובל להעניק מעמד מסוג זה לנשים הנמצאות בהליך המדורג לקראת קבלת מעמד של קבע (תושבות קבע או אזרחות מהיותן בנות זוג של אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל). קבלת האשרה מותנית בהוכחת תנאים המשתנים ממקרה למקרה, בהתאם לנהלים. בכל מקרה יש להוכיח מרכז חיים בישראל. אם ניתן המעמד מטעמים הומניטריים ולא על פי נוהל מסויים הרי שנוהל הטיפול בהחלפת מעמד מ- א/5 לתושב קבע קובע כי לאחר

4 שנים במעמד מסוג זה ניתן להגיש בקשה לתושבות קבע. על אף האמור בנוהל זה ובנהלים אחרים, בפועל, נשים רבות נותרות במעמד זה שנים. זאת בין היתר משום שאין מודעות לכך שעל פי ההלכה המשפטית לא ניתן לבחון את עניינה של אישה "לנצח נצחים" וכי לאחר מספר שנים בהן הוכיחה כי מרכז חייה בישראל ונסיבותיה האישיות אינן משתנות, יש להעניק לה תושבות קבע.

אשרת ביקור מסוג בו - אשרת ביקור (תייר) בעל רשיון עבודה. מקובל להעניק אשרה כזו למהגרי עבודה וכן לבני זוג של ישראלים בשלבים הראשונים של ההליך המדורג. מעמד זה אינו מקנה זכויות ביטוח בריאות וביטוח לאומי. כמו כן אשרת בו ניתנת גם לנשים קורבנות סחר בהתאם לשיקול משרד הפנים- על מנת שתוכלנה לקבל שנת שיקום בישראל. נשים רבות וכן הגורמים המטפלים בהן אינם מודעים תמיד לאפשרות זו ולכן לעיתים קרובות אפשרות אינה מגיעה לכדי מיצוי.

למשרד הפנים מספר נהלים אשר נשים ניצולות אלימות ו/או קורבנות סחר עשויות להסתייע בהם:

א. נוהל ההליך המדורג

1. הנוהל המרכזי והשכיח ביותר מבחינת האפשרות ל הסתייע בו הוא **נוהל הטיפול במתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לאזרח ישראלי- נוהל מספר 5.2.008** - זהו נוהל "ההליך המדורג". לפי נוהל זה אישה מהגרת וישראלית שנישאו בחו"ל והביאו מסמכים תקפים למשרד הפנים פותחים שם הליך להסדרת מעמד עבור בת הזוג הזרה. ההליך אמור להימשך 4 שנים וחצי. בשלב הראשון יש למלא טופס ולהביא את כל רשימת המסמכים שמקבלים במשרד הפנים. במקביל תקבל בת הזוג רישיון ישיבה מסוג ב/1. בדרך כלל לתקופה של 6 חודשים.
 2. בשלב השני נערך ראיון עם שני בני הזוג על מנת לבדוק האם מדובר בנישואי אמת. אם משרד הפנים השתכנע כי מדובר בקשר כנה, בת הזוג הזרה מקבלת אשרה מסוג א5.
 3. אשרה זו יש לחדש אחת לשנה כאשר לפי הנוהל על שני בני הזוג להגיע יחד לשם חידוש כי בעצם המבקש הוא הבעל האזרח הישראלי. על כן האישה תלויה בו על מנת לחדש את האשרה מידי שנה.
 4. לאחר שהוכיחו בני הזוג משך כל ההליך (4 שנים וחצי) כי נישואיהם נישואי אמת ומרכז חייהם בישראל תקבל בת הזוג אזרחות ישראלית.
- חשוב לציין** כי במקביל לנוהל זה קיימים שני הליכים נוספים, שקבלת מעמד מכוחם הינה על פי רציונל דומה. הנוהל האחד הינו

נוהל הסדרת מעמד לבן זוג זר של אזרח ישראלי ידוע בציבור, לרבות בני זוג מאותו מין. על פי נוהל זה תקבל בת הזוג הזרה מעמד מסוג 1/2 לתקופה של 3 שנים (מתחדש מדי שנה). עם תום תקופה זו ובכפוף להוכחת כנות הקשר ומרכז החיים בישראל תקבל בת הזוג מעמד מסוג א/5 לתקופה של 4 שנים נוספות. בתום התקופה יינתן לבת הזוג מעמד של תושבת קבע.

הנוהל האחר הינו נוהל הסדרת מעמד של בני זוג של תושבי קבע. גם כאן ההליך ארוך יותר. בת הזוג תקבל מעמד בישראל מסוג 1/2 לתקופה של 27 חודשים. רק לאחר מכן ישודרג מעמד לרשיון מסוג א/5 למשך שנתיים נוספות (שוב, מתחדש מדי שנה) ובסופו תקבל תושבות קבע.

5. פן מרכזי בנוהל זה הוא כאמור העובדה כי האשה תלויה תמיד בכך זוגה הישראלי. במידה וחל שינוי ביחסים, או הבעל החליט לא להגיע למשרד הפנים, או חסרים מסמכים ובני הזוג לא הצליחו להביאם- ההליך נעצר.

6. במידה ויש רישום על אלימות במשפחה משרד הפנים מתייחס לבקשה למתן אשרה או לחידוש אשרה בזהירות רבה ועלול להערים קשיים על חידוש האשרה.

7. יתרה מכך, במרבית המקרים תידרש האישה לצאת את הארץ מיידית בלי שמשרד הפנים יתן דעתו לעובדה שעליה למצות קודם לכן את זכויותיה, ו/או יתכן שישנן נסיבות המקנות לה זכאות למתן אשרת שהיה, ו/או לעצם הנוהל של משרד הפנים עצמו למקרי אלימות:

ב. נוהל הטיפול בהפסקת הליך מדורג להסדרת מעמד לבני זוג של ישראלים כתוצאה מאלימות מצד בן הזוג הישראלי לאחר שהתרכו המקרים של נשים זרות שבזכות בידי בני זוג אלימים, אשר חששו להתלונן כי התוצאה המיידית של התלונה היה גירוש מידי,

ובעקבות הליכים משפטיים ומאבק ציבורי קיבל משרד הפנים את הנוהל הזה:

← **נוהל הטיפול בהפסקת הליך מדורג להסדרת מעמד לבני**

זוג של ישראלים כתוצאה מאלימות מצד בן הזוג הישראלי,

מספר נוהל- 5.2.0017א, הנוהל מכיר לראשונה בכך שיש

להגן על נשים מוכות מהגרות וקובע מנגנון (הגם שלא מספק)

להסדרת מעמדן של מי שעזבו מערכת יחסים אלימה. בת זוג

שלה ילד ישראלי והחזיקה במעמד מסוג א/5 לפני עזיבתה

את הבית (להבדיל מתקופה של שנתיים הנדרשת במקרים

אחרים של פרידה כדי לבחון הארכת אשרה) והוכיחה כי

הופעלה כלפיה אלימות, עניינה יועבר לדיון בפני הועדה הבין-

משרדית לעניינים הומניטריים. הועדה רשאית להאריך את

המעמד שבידה לתקופה של שנתיים נוספות ולאחריה לבחון

את עניינה מחדש או לחלופין לקבוע כי מעמדה יוארך לתקופה

נוספת שלאחריה תקבל תושבות קבע. בית המשפט קבע, כי

לא ניתן לבחון את עניינה של אישה בוועדה פעם אחר פעם

וכי לאחר תקופת מה יש להעניק רשיון קבע. הוכחת האלימות

אפשרית במספר דרכים: שהייה של חודש או יותר במקלט

לנשים מוכות; קבלת צו הגנה מפני בן הזוג הישראלי במעמד

שני הצדדים; הגשת תלונה במשטרה שנמצא שיש בה ממש;

אישור מהמחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית או

מהמרכז למניעת אלימות במשפחה.

ג. נוהל הטיפול בהפסקת הליך להסדרת מעמד לבני זוג של

ישראלים. בשתי סיטואציות נוספות יכולה אישה שמערכת היחסים

שלה עם בן זוג ישראלי התפרקה לבקש להסדיר את מעמדה.

כאשר לה ולישראלי ילדים משותפים והם התגרשו, או כאשר היא

התאלמנה.

1. **במקרה של גירושין** התנאים הם כי האישה הייתה בעלת רשיון מסוג א/5 ועברה מחצית מתקופת ההליך המדורג (שנתיים). תנאי נוסף הוא כי הילדים במשמורתה או ש"לכני הזוג ילדים משותפים המצויים במשמורת בן הזוג הזר או שכן הזוג הזר מקיים אתם קשר קרוב ורצוף ודואג למזונותיהם וצרכיהם, וחווה דעת מקצועית מטעם פקיד סעד עובד ציבור קבעה כי עזיבת בן הזוג הזר את הארץ תפגע באופן משמעותי בילדים".
2. **במקרה של התאלמנות** קיימת אבחנה האם לאישה ילדים מבן זוגה הישראלי או לא. אם לבני הזוג ילדים שנותרו עם האם תנאי הסף הם שהאם שהתאלמנה היתה בעלת רשיון מסוג א/5 והחלה את ההליך המדורג. כאשר יש ילדים משותפים אין דרישת זמן מינימלית לבד מהדרישה להתחלת ההליך המדורג כתנאי להסדרת המעמד. כאשר מדובר באישה שהתאלמנה ואין לה ילדים משותפים עם בן זוגה שנפטר קובע הנוהל תנאים מחמירים יותר. עליה להיות בעלת רשיון ישיבה מסוג א/5, לעמוד בדרישת זמן של מחצית מההליך המדורג ולעבור שימוע במשרד הפנים. במהלך השימוע יבחנו, בין היתר, האם הזיקה שלה לישראל גדולה מן הזיקה שלה לארץ המוצא שלה.

נשים נסחרות

ד. נוהל הטיפול במתן מעמד לנפגעות סחר מטעמים הומניטריים
מס' 6.3.0007 מאפשר לקרבן סחר להגיש בקשה ל"שנת שיקום"- אשרה מסוג 1/2 אשר תאפשר לה להישאר בישראל לתקופה של שנה, להשתקם ולעבוד. הבקשה מוגשת בלשכת רשות האוכלוסין ומועברת להחלטת הממונה על ביקורת הגבולות וראש רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול. אישה הנמצאת במקלט לקרבנות

סחר בבני אדם חזקה שהיא קרבן סחר. מי שאינה נמצאת במקלט צטרך להוכיח את עובדת היותה קורבן. בבקשות על פי נוהל זה ניתן לקבל סיוע משפטי דרך לשכות הסיוע המשפטי של המדינה.

נשים שהיו קורבנות סחר ו/או קורבנות אלימות אשר אינן נופלות בגדר נהלים אלה יכולות להגיש בקשה למתן מעמד (אפילו מעמד ארעי או אשרת ביקור זמנית) מטעמים הומניטריים לוועדה הבין משרדית במשרד הפנים וזאת בהתאם לנסיבות, בין אם מדובר בהימצאות בהליך שיקום ובין אם מדובר בהשלמת מיצוי זכויות בתחומים שונים כגון דיני עבודה, דיני משפחה או פיצויי נזיקין.

שלבים בהליך הסדרת מעמד

1. השלבים בהליך זה הנם קודם כל פניה בכתב למשרד הפנים. יתכן כי האישה תוזמן לראיון ותידרש להגיש מסמכים. אם כתוצאה מהפניה התקבלה תשובה שלילית (יתכן שיהיה מדובר בתכתובת המתפרשת על פני יותר מפניה אחת). יש לעבור לשלב הבא שהוא פניה בכתב לוועדה הבין משרדית לעיל. גם הליך זה מתאפיין בתכתובת לא קצרה בהכרח ולעיתים מלווה בזימון האישה לראיון ו/או לעריכת שימוע.
2. השלב הבא במקרה של תשובה שלילית היה עד מרץ 2011, פניה בעתירה מינהלית לבית המשפט המחוזי ושם ההצלחה גבוהה באופן משמעותי מזו במשרד הפנים.
3. מאז מרץ 2011 קיים במשרד הפנים **נוהל הגשת השגה-מספר 1.5.0001** לפיו לאחר דחיה של כל בקשה למתן מעמד בישראל על ידי מחלקת אשרות או הוועדה הבין משרדית, ובטרם הגשת עתירה מינהלית לבית המשפט בגין הדחיה יש להגיש השגה לוועדת ההשגה.

הערה: מטבע הלשון "ייתכן" החוזרת שוב ושוב- אינה מקרית- למרות הנהלים אין סדר אחד מחייב ויתכן כי במקרה אחד תגיע תשובה שלילית מיידית ואילו במקרה אחר בעל מאפיינים דומים תוזמן האישה לראיון.

זכויות של נשים מהגרות בהיטוח לאומי

1. ביוני 2009 ניתן פסק דין של בית המשפט הארצי לעבודה משנה זכויות של נשים אמהות ללא אזרחות ישראלית ואף ללא מעמד פסק דין 592/07, **המוסד לביטוח לאומי נ' גאיה עאסי**, פ"ד 10, 10-12 והוא קובע כי: כאשר פסק הדין למזונות ניתן "לזכותה" של "האשה" בלבד- פשיטא שהיא זו הזכאית להגיש בקשה לתשלום הגמלה, ככל שהיא עונה על כלל תנאי הזכאות שבחוק ובתקנות.
2. מנגד, כאשר פסק דין למזונות ניתן "לזכות הילד בלבד"- והאם מקבלת לידיה מזונות הקטין בעבורו כאפוטרופוס טבעית, קמה זכאותו העצמאית להגיש את הבקשה לתשלום מתוקף היותו "הזוכה" על פי דין;
3. כאשר פסק הדין "ניתן לזכות שניהם" "הילד" ו"האשה"- עומדת לכל אחד מהם בנפרד הזכות לתשלום המזונות.
4. בשני המצבים האחרונים בהם פסק הדין למזונות הוא לזכות הילד והוא בעליה של הזכות, אין זכאותו של הילד נגרעת בשל כך בלבד שהבקשה לתשלום הוגשה על ידי "האשה" במעמדה כְּאֵם האפוטרופא הטבעית והחוקית שלו, כל עוד הוגשה הבקשה בשם "הילד" ועבורו מכוח זכאותו הוא לדמי המזונות.

5. בפסיקה זו ניתן לראות כי בית המשפט נקט בעמדה ברורה לפיה נשים ממכלול מעמדות זכאיות לקבל דמי מזונות מהביטוח הלאומי עבור ילדיהן במידה והאב לא משלם מזונות אלה.

6. כיום אישה במצב זה יכולה לגשת עם הדרכון שלה לביטוח לאומי, לבקש מספר זמני במחלקת הגבייה ועם המספר הזמני למלא את הטפסים בהתאם לנהלים של ביטוח לאומי בדבר בקשת מזונות וקצבת ילדים. לאישה ישנה זכות לקבלת מזונות רטרואקטיבית לתקופה של שנה לפני מועד הגשת הבקשה ולקבלת קצבת ילדים מיום הרישום במשרד הפנים.

7. לא תמיד קל לנשים לעמוד על זכויותיהן מול הממסד, אך מכיוון שאלו הנהלים כפי שנקבעו בחוק חשוב לסייע לנשים שנפגעו ומצויות בתהליך שיקום להתמודד עם קושי זה. כחלק מעבודתנו אנחנו מלוות נשים בפנייתן אל הביטוח הלאומי להגשת הבקשות וכן בתכתובת השוטפת עם המוסדות הרלוונטיים.

נסמכים נלהים

1. ישנה חשיבות רבה לכך שלאשה יהיה דרכון תקף המזהה את אזרחותה. במידה וחסר לאשה דרכון מסיבה כלשהי, כדאי לפנות מיד לשגרירות מדינת המוצא, לבדוק מהם הקריטריונים להגשת הבקשה להנפקת דרכון בישראל ולפתוח בהליך הנדרש.

2. לרוב, נשים מהגרות ואימהות לילדים נמצאות במלכוד משום שלשם הנפקת הדרכון הן נדרשות לעזוב את שטח ישראל. עזיבה זו משמעה לרוב שלא יוכלו לחזור לישראל ואל ילדיהן.

דרישה זו אינה מחוייבת המציאות וניתן למצוא לה חלופות. לא תמיד פעולת זיהוי האזרחות מצליחה אך עם זאת כדאי לברר את כל הסוגיות הכרוכות בכך ולאחר מכן לקבל החלטות לגבי הגשת הבקשה.

סיוע משפטי

- לכל אישה ללא קשר למעמדה בישראל מומלץ לפנות ללשכה לסיוע משפטי של משרד המשפטים בישראל. ללשכת הסיוע המשפטי קיימים קריטריונים למתן ייצוג משפטי עליו אין הפונה צריכה לשלם כלל, למעט אגרה בסכום סמלי שגם עליה יוותרו לעיתים.
- לשכת הסיוע המשפטי תתאים לפונה עורך דין בהתאם לתחומים בהם היא זקוקה לייצוג בעניינים כגון מזונות, ביטוח לאומי, משמורת, אבהות, הסדרת מעמד בישראל וכו'; בהתאם לנסיבות חייה האישיות וכן בהתאם להליכים ולאילוצים משפטיים נוספים. ניתן למצוא פרטים של אנשי קשר העוסקים בסיוע משפטי בעמוד האחרון בחוברת זו.
- להבדיל מהתפישה הרווחת, לא תמיד כדאי לפנות מייד לגורם משפטי לטיפול ראשוני בבקשה. למשל מומלץ כי הפנייה הראשונית למשרד הפנים תעשה על ידי האשה עצמה בליווי גורם מטפל. במידה ומתקבלת תשובה שלילית ממשרד הפנים כדאי לשקול לפנות לעמותות משפטיות המטפלות בנושא או ללשכת הסיוע משפטי בהתאם למקום מגוריה של האשה. ניתן תמיד לפנות אלינו לקבלת הכוונה וייעוץ בנושא.

במיפוי הבעיות הנפוצות של נשים בזנות בישראל ושל הסיוע שניתן להעניק להן ניתן להסיק כי ברוב המצבים האישה זקוקה לליווי אסרטיבי צמוד וכן לתמיכה רבה בזמן הפניה לממסד. המידע שניתן כאן הנו כללי בלבד ואינו מחליף ייעוץ משפטי. מומלץ לפנות אלינו לקבלת מידע נוסף וכן על מנת שנוכל לבחון כל מקרה לגופו באופן פרטני. נשמח להשיב לשאלות, להדריך ולסייע כמיטב יכולתנו. מניסיונו ניתן לטפל ברב המכריע של המקרים, כולל המורכבים ביותר.

למענה טלפוני, פרטים נוספים וייעוץ ניתן לפנות אל:

אשה לאשה - מרכז פמיניסטי, חיפה, פרויקט מאבק בזנות ובסחר בנשים, הטלפון

054-3008036, 04-8640598

פקס: 04-8641072, רח' ארלזרוב 118, חיפה 33276,

ishahfc1@013net.net, www.isha.org.il

להלן לנוחיותך כתובות וטלפונים של הלשכות לסיוע משפטי:

עיר	כתובת	טלפון	פקס
מחוזות ירושלים והדרום	רח' בן יהודה 34, בנין מגדל העיר, קומה 21, מיקוד 94230	02-5696200	02-6259552
תל אביב	דרך פתח תקווה 55, ת.ד. 20019, מיקוד 67138	03-5681200	03-5623561
חיפה	רח' פלי"ם 15 א' קומה 11 מיקוד 33095	04-8633666	04-8633679
באר שבע	שד' שזר 33, בית נועם קומה 8, ת.ד. 534, מיקוד 84002	08-6404526-7-8	08-6404539